

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Radana Malíka v právní věci žalobkyně **L. J.**, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení** se sídlem v Praze 5, Křížová 25, v řízení o přezkoumání rozhodnutí žalované ve věci poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb.,

takto:

I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení v Praze ze dne 12. 2. 2002, **se zrušuje** a věc **se vrací** k dalšímu řízení**.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Rozhodnutím žalované ze dne 12. 2. 2002 byla žalobkyni přiznána jednorázová peněžní částka podle zákona č. 261/2001 Sb. ve výši 66 000,- Kč za dobu účasti jejího manžela v národním boji za osvobození od 15. 6. 1939 do 29. 6. 1941.

Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně v zákonné lhůtě opravný prostředek k Vrchnímu soudu v Praze, protože se domnívá, že jí byla vyplacena částka v nesprávné výši, neboť podle § 5 odst. 7 zákona č. 261/2001 Sb. činí výše jednorázové peněžní částky pro vdovu po účastníku boje za osvobození, který zemřel při věznění, 120 000,- Kč. Žalobkyně žádala o doplacení zbývající částky a uvedla, že její manžel byl účastníkem domácího odboje od 15. 6. 1939 do 29. 9. 1941 a od 30. 9. 1941 do 2. 2. 1943 byl československým politickým vězněm a byl umučen v koncentračním táboře.

Žalovaná ve svém vyjádření uvedla, že podle § 1 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb. se zákon vztahuje i na vdovy nebo vdovce po účastníku národního boje za osvobození, pokud jsou občany České republiky, jejichž manželství trvalo v době účasti manžela v národním boji za osvobození nebo bylo z důvodu nemožnosti uzavřít manželství uzavřeno nejpozději do 31. 12. 1945 a jejichž manžel buď padl nebo kdykoliv později zemřel. Výše jednorázové peněžní částky pro účastníka národní boje za osvobození za účast v tomto boji trvající alespoň 1 rok činí podle § 5 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. 120 000,- Kč. Za každý další měsíc účasti v národním boji se výše jednorázové peněžní částky zvyšuje o 1 000,- Kč. Pro vdovy činí výše jednorázové peněžní částky podle § 5 odst. 7 zákona č. 261/2001 Sb. polovinu této částky. Žalovaná dále uvedla, československí političtí vězni jsou jako účastníci národního boje za osvobození uvedeni v § 1 odst. 1 bod 1 písm. g) zákona č. 255/1946 Sb. a na rozhodování o přiznání jednorázové peněžní částky se v jejich případě vztahuje zákon č. 217/1994 Sb. Žalobkyni náleží jednorázová peněžní částka za dobu od 15. 6. 1939 do 29. 9. 1941, kdy se její manžel národního boje zúčastnil jako příslušník domácího odboje, tedy částka 67.500,- Kč. Částka 120 000,- Kč jí nenáleží, neboť její manžel zemřel jako československý politický vězeň. Protože žalobkyni byla přiznána pouze částka 66 000,- Kč, žalovaná navrhla, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a věc jí vrátil k dalšímu řízení.

Vzhledem k tomu, že Vrchní soud v Praze, který byl věcně a místně příslušný k projednání a rozhodnutí ve věci, tak do 31. 12. 2002 neučinil, byla věc tímto soudem postoupena Nejvyššímu správnímu soudu s poukazem na ust. § 132 zákona č. 150/2002 Sb. soudní řád správní (dále jen "s. ř. s."), podle něhož nestanoví-li zákon jinak, věci správního soudnictví, v nichž nebylo rozhodnuto do dne účinnosti tohoto zákona (tj. 1. 1. 2003) a v nichž byla dána věcná příslušnost k řízení vrchním soudům nebo Nejvyššímu soudu, převezme a dokončí Nejvyšší správní soud.

Podle ustanovení § 129 odst. 2 s. ř. s. postupuje Nejvyšší správní soud v tomto řízení podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního s. ř. s. Účinky procesních úkonů v těchto řízeních učiněných zůstávají zachovány a posoudí se přiměřeně podle ustanovení citovaného zákona.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí včetně správního řízení, které jeho vydání předcházelo a dospěl k závěru, že žaloba je zčásti důvodná.

Žalobkyně požádala o poskytnutí jednorázové peněžité částky jako vdova po účastníku národního boje za osvobození za dobu účasti svého manžela na domácím hnutí od 15. 6. 1939 do 2. 2. 1943. Podle osvědčení Ministerstva národní obrany ze dne 2. 5. 1972, č. j. 7428/1970 vydaného podle § 8 zákona č. 255/1946 Sb. je O. J. ve smyslu § 1 odst. 1 písm. e), g) citovaného zákona účastníkem národního boje za osvobození. Podle § 15 téhož zákona se mu započítává doba od 15. 6. 1939 do 29. 9. 1941 jako účastníku domácího hnutí a doba od 30. 9. 1941 do 2. 2. 1943 jako čs. politickému vězni. Podle oddacího listu vystaveného F. ú. v Ú. dne 20. 9. 1941 uzavřela žalobkyně manželství s O. J. dne 5. 10. 1940. Podle úmrtního listu zemřel O. J. v D.

Podle ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. se zákon vztahuje na občany České republiky, kteří splňují podmínky uvedené v ustanovení § 1 odst. 1 bodě 1 písm. c) až f), bodě 2 a odst. 2 zákona č. 255/1946 Sb. a bylo jim o tom vydáno podle ustanovení § 8 citovaného zákona osvědčení nebo kteří mají doklad, který toto osvědčení nahrazuje. Zákon č. 261/2001 Sb. se podle § 1 odst. 2 vztahuje také na vdovy nebo vdovce po účastníku národního boje za osvobození, pokud jsou občany České republiky, jejichž manželství trvalo v době účasti manžela v národním boji za osvobození nebo bylo z důvodu nemožnosti uzavřít

manželství uzavřeno nejpozději do 31. prosince 1945 a jejichž manžel buď padl nebo kdykoliv později zemřel.

V ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. je taxativně (jmenovitě) vymezen okruh oprávněných osob, které mají nárok na poskytnutí jednorázové částky. Jak bylo prokázáno listinnými důkazy, je žalobkyně oprávněnou osobou ve smyslu ustanovení § 1 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb. jako vdova po účastníku národního boje za osvobození – účastníku domácího hnutí. Výše částky se žalobkyni stanovuje v souladu s ustanovením § 5 odst. 7 téhož zákona jako polovina částky, která by příslušela jejímu manželovi. Manžel žalobkyně se účastnil domácího hnutí od 15. 6. 1939 do 29. 9. 1941, tj. 1 rok a 15 měsíců a za tuto dobu by měl nárok na částku ve výši 135 000,- Kč stanovenou podle § 5 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb., tj. 120.000,- Kč za 1 rok účasti v národním boji za osvobození a 1000,-Kč za každý další měsíc. Žalobkyni tedy náleží podle § 5 odst. 7 věty první citovaného zákona polovina uvedené částky, tj. 67 500,-Kč. Protože žalovaná nesprávně vycházela z toho, že manžel žalobkyně byl účastníkem domácího hnutí od 15. 6. 1939 do 29. 6. 1941, byla jí nezákonně přiznána pouze částka ve výši 66 000,- Kč.

Žalobkyni však nelze přiznat jednorázovou částku 120.000,- Kč podle § 5 odst. 7 věty druhé zákona č. 261/2001 Sb., neboť podle citovaného ustanovení zákona náleží tato částka vdově nebo vdovci, pokud účastník národního boje za osvobození nebo politický vězeň v národním boji za osvobození padl nebo na němž byl vykonán trest smrti nebo který zemřel při věznění. Z uvedeného plyne, že pro poskytnutí této částky je třeba, aby šlo o účastníka národního boje za osvobození podle § 1 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. nebo o politického vězně podle § 2 odst. 1 citovaného zákona a aby taková osoba v národním boji za osvobození padla, byl na ní vykonán trest smrti nebo zemřela při věznění. Manžel žalobkyně byl účastníkem domácího hnutí podle § 1 odst. 1 bodu 1 písm. e) zákona č. 255/1946 Sb., tedy účastníkem národního boje za osvobození podle § 1 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. v době od 15. 6. 1939 do 29. 9. 1941, dne 30. 9. 1941 se stal československým politickým vězněm podle § 1 odst. 1 bodu 1 písm. g) zákona č. 255/1946 Sb., a jako československý politický vězeň také dne 2. 2. 1943 zemřel. Zákon č. 261/2001 Sb. taxativně (jmenovitě) vymezuje kategorie účastníků národního boje za osvobození a politického vězně, přičemž do osobního rozsahu tohoto zákona nespadají českoslovenští političtí vězni ve smyslu § 1 odst. 1 bodu 1 písm. g) a § 2 odst. 1 bod 5 zákona č. 255/1946 Sb., neboť tyto osoby, popř. jejich vdovy, měly nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 217/1994 Sb.

Z důvodů výše uvedených Nejvyšší správní soud napadené rozhodnutí žalované pro jeho vady zrušil v souladu s § 78 odst. 1 s. ř. s. a současně podle odst. 4 citovaného ustanovení vyslovil, že věc se vrací žalované k dalšímu řízení. Žalovaná je v dalším řízení vázána právním názorem vysloveným soudem v tomto rozhodnutí (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). Ve věci bylo rozhodnuto bez jednání v souladu s ustanovením § 51 odst. 1 s. ř. s.

Účastníkům nebyla přiznána náhrada nákladů řízení, když žalovaná neměla v řízení úspěch a žalobce náhradu nákladů řízení nepožadoval (§ 60 odst. 1 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. 7. 2003

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu